

Szeibert Márton

A reinkarnáció és túlvilág kérdése Henri Boulad egyik írása kapcsán

A kezembe került Henri Boulad SJ „A halálban ugyanis megszületünk” című könyve¹, és elolvastam a 4. fejezetet, ami a cím alapján a reinkarnáció kérdéséről szól. Az alábbi írásban ezt próbálom meg összegezni és véleményezni.

Az első 7 oldal egy bevezetés, hogy különböző vallások mit gondolnak a reinkarnációról. Ez egy nagyon jól sikerült összegzés, nincs túlnyújtva, lényegre törő. Kifejezetten tetszik, hogy nem rejti véka alá a keresztény teológia gyenge pontjait sem, hanem jezsuita szerzetes papként ki meri jelenteni, hogy a „túlvilág hagyományos keresztény elgondolása rendkívül szegényes, elvont és jogi szemléletű”.² Vagy amint később írja, „ósdiség”³. Ez egy olyan alázat, ami a legtöbb teológusból hiányzik. Karl Rahner SJ jezsuita szerzetesnél találtam erre az alázatra utaló mondatokat: *„Éppen minket, teológusokat fenyeget állandóan a veszély, hogy a vallási és teológiai fogalmak egész arzenáljával beszéljünk mennyről és földről, Istenről és emberről. Előfordulhat, hogy rendkívüli jártasságra teszünk szert ebben a teológiai beszédmódban, miközben egzisztenciánk mélyén még korántsem értjük igazán, hogy voltaképpen miről is beszélünk.”*⁴

Ez után a 7 oldalas bevezető után, hogy már látjuk, mit jelent a reinkarnáció tana, Boulad párhuzamot von az evolúciós elmélet és a reinkarnáció között. Mondván, hogy eleinte az evolúciót sem fogadta el az egyház, majd Pierre Teilhard de Chardin SJ jezsuita szerzetes pap munkásságának köszönhetően az evolúciós tanok krisztianizálódtak. Illetve a párhuzam másik része – és ez utóbbi a hangsúlyosabb –, hogy mind az evolúció, mind a reinkarnáció arra az igazságra tanítanak minket, hogy egységben élünk egymással, a természettel, az univerzummal, és nincs egy másvilág, túlvilág, hanem csak az EGY élet van, és a túlvilági lét is ennek az egynek a része, és minden mindennek, mindenki

¹ Jezsuita Kiadó, Budapest, 2017

² 160.o.

³ 181.o.

⁴ A hit alapjai, Karl Rahner, Agapé Kft, Ferences Nyomda és Könyvkiadó, Szeged, 1998: 28.o.

mindenkinek a testvére. A karma igazsága pedig az, hogy minden tettünknek súlya és következménye van.

Eddig, a fejezet körülbelül egyharmadáig nagyon tetszett Boulad írása, és ez a rész összhangban volt az írásainkban többször is idézett nyitott szemléletű rahneri mondatokkal is: *„Végezetül arra a kérdésre hívjuk még fel a figyelmet, hogy vajon a „közbülső állapot” katolikus fogalma – amely oly régimódinak látszik első pillantásra – nem szolgálhat-e kiindulópontul ahhoz, hogy jobban értsük és jobban boldoguljunk a „lélekvándorlás”, a „reinkarnáció” tanával, amely a keleti kultúrákban erősen el van terjedve, és amelyet ott nyilvánvalónak tekintenek. Ez lehetségesnek látszik, legalábbis azzal a feltétellel, hogy a reinkarnációt nem tekintjük az ember sorsának, amely soha sem szűnik meg és örökké folytatódik az időben.”⁵*

A további részeket, ha röviden össze akarnám foglalni, akkor annyit mondanék, hogy Boulad nagyon jószándékkal megpróbált az „ósvi” tanoknak új értelmet adni, és számomra meglepő elméletet írt le, ami véleményem szerint – bár elfogadhatóbb lenne a hagyományos elméleteknél – továbbra is túlzottan emberközpontú (geocentrikus, ha úgy tetszik), mesés, nehezen hihető elemeket tartalmaz. Bár a fejezet elején idéz néhány ősvi keleti irodalmat, el is ismeri azok szépségét és értékét, de végül azok tanításából szerintem nem sokat vett át, és a reinkarnáció tanából csak nagyon általános igazságokat szedett ki, amint azt már feljebb le is írtam, az egységes világ tanítását, és azt, hogy a tetteink következményekkel járnak. Ezekon kívül Boulad teológiájának semmi kapcsolata nincs a reinkarnáció vagy lélekvándorlás tanával.

Boulad elképzelése a reinkarnációról – legalábbis, ahogyan ebből a rövid írásából számomra kiderül –, hogy például egy ember a halála után visszacsobban egy személytelen, tudattalan állapotba, majd egy újbóli megszületéskor ismét a nulláról kifejlődik a személyisége, ami a következő halálban megint megszűnik. Elmondása szerint ennek a körforgásnak semmi értelme sem lenne. Tudomásom szerint azonban a reinkarnáció nem is erről szól. Nincs szó ilyen jellegű értelmetlen körforgásról. De azt sem tudja elfogadni, hogy egy lélek az egyik életében Platón legyen, a másik életében meg Kleopátra, mert akkor személyiségzavaros lesz a lélek. Valami miatt Boulad elképzelésében fel sem merül az a gondolat, hogy a reinkarnációban az egyes személyiségek a

⁵ Uo.: 352.o.

korábbiaknak a módosulásaként fogható fel, ugyanúgy, ahogy a most ezt a cikket író Szeibert Márton már picit más személyiség, mint az óvodában gumibronccsal szaladgáló Márton. A felejtés pedig része a kegyelemnek, az újrakezdés lehetőségének, és így épp a zavarodottságtól ment meg minket. Boulad továbbá kritikával illeti a Nirvána és Brahman mint végső állapotokról szóló tanítást, mert vallja, hogy a személyiség nem csobbanhat bele egy személytelen állapotba, mert az egy alacsonyabb rendű állapot lenne, és nem lenne értelme, mert akkor minek fejlődött ki a személyiség, minek volt evolúció, ha aztán minden visszazuhan a semmibe. Érdekesnek tartom, hogy ezt a Brahman állapotot vagy a Nirvanát meg sem próbálta a keresztény unió misztikával összeegyeztetni olyan módon, hogy nem semmibe zuhanásról, hanem kiteljesedésről beszéljünk.

Megjegyzem, hogy a mi emberi szintünkön egyik fogalom sem lesz helyes, amit a végső állapot leírására használnánk, annyira alacsonyrendű a nyelvünk a valóság isteni dimenziójához viszonyítva. Már eleve a „végső” szó is kifejezetten rossz, mert időbeliséget rejt magában, holott elképzelésünk sincs arról, hogy az idő mit jelent abban az állapotban. Végül, amit még Boulad felhoz kifejezetten a reinkarnáció elleni érvként, az az, hogy a keleti irodalomban ismeretes maya szó, ami káprázatot jelent, és ami szerint a Brahman az egyetlen abszolút létező, és rajta kívül minden más csak illúzió, szóval ezt az elméletet nem tudja összeegyeztetni a teremtés gondolatával, mondván, hogy Isten nem egy illuzórikus színházvilágot alkotott, hanem valóságot. Pedig Pável Márta, *„Akinék füle van a hallásra, az hallja meg”* című könyvében szépen ki van fejtve, hogy hogyan képzelhető el az, hogy minden létező csak annyira valóságos, amennyire Isten jelen van benne, és hogy ez hogyan egyeztethető össze a teremtés elméletével, hogy Isten hogyan halványította le magát a világ számára, hogy benne megéljük a szabadságunkat. Nincs ellentmondás, logikus és érthető elméletről van szó, ameddig Boulad nyilván azért nem jutott el, mert ehhez túlzottan át kellett volna forgatni a „hagyományos” tanítást, és ő nem erre volt szocializálva, ilyen szintű paradigmaváltás a részéről talán nem is várható el.

Boulad megemlíti a hipnózisban átélt előző életeket is. Elmondása szerint ezekre az esetekre a reinkarnáción kívül más elmélet is felállítható. Példaként hozza a morfikus rezonancia elméletet, miszerint a hipnózisban levő ember

könnyebben kapcsolatba kerülhet egy-egy meghalt lélekkel, és azonosulhat annak emlékképeivel.

Nézzük, mit is gondol Boulad a túlvilágról. Meglepő módon kifejti, hogy a fogantatás előtt a lélek egy személytelen állapotban van, ebből jön létre, de ebbe a személytelen állapotba már sohase térhet vissza.⁶ Ez számomra a preegzisztencia egyfajta változatát jelenti, ami azért meglepő, mert ezt a reinkarnációval egyetemben elvetette a korai egyház. Látszódik, hogy filozófiai, ontológiai szempontok miatt mennyire elkerülhetetlenek ezek a tanítások azok számára, akik racionálisan keresik az igazságot. Ebben a tekintetben Boulad tényleg nagyot lépett előre.

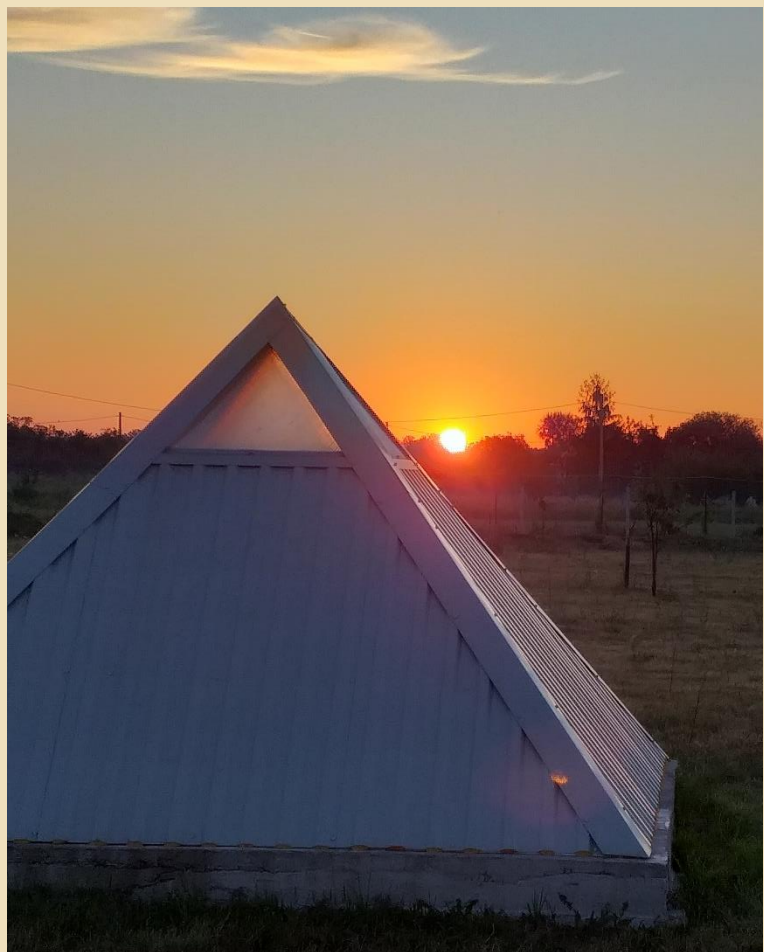
Ezt követően a teológus önmagát idézi, amiben kifejti, hogy a meghalt lények az élőkkel maradnak és mind egyre többen egyre nagyobb erővel éltetik és segítik a még élőket, és így lesznek az élők fejlődésének motorjai, és hogy ezt az egész rendszert, a lelkek sokaságát a szeretet tartja egységben. Halottaink bennünk vannak, vagy mi bennük, de mindenképpen tápláljuk egymást. Az emberiséget egy fához is hasonlítja, ahol a gyökérzet a meghalt lelkeket szimbolizálja, és ez élteti a fát, ami így tud a magasba nőni. Bennem, olvasóban azért felmerült itt pár kérdés, hogy például mi történik akkor, ha az emberiség elpusztítja önmagát. Akkor a sok lélek nyilván nem az emberiség, hanem általánosabb értelemben az élet fáját éltetik tovább – feltételezem. Boulad szerint a halál olyan, mint a születés. Egy magasabb tudatállapotba, egy tágabb világba születünk bele, amikor meghalunk. Ez alapvetően egy szép hasonlat, de számomra zavaró, hogy mindig csak fejlődésről beszél. Természetesnek veszi, hogy a ma élő emberiség magasabb állapotban van, gyorsabban fejlődik, jobb, mint a régi emberiség, főleg azért, mert ma már több lélek van a túlvilágon, akik erejükkel segítenek minket. Én sajnos nem vagyok ilyen optimista, amikor a jelen világot kell megítélnem. Boulad szerint az emberiség ma éberebb, mint korábban, és nő a kozmikus tudat. Szerintem sajnos nem, de nyilván én nem láttam annyit a világból, mint ő, szóval ezen a téren nem mernék vitatkozni – bárcsak igaza lenne!

Érdekes még Boulad purgatórium tana is, ami a saját elmondása szerint sem felel meg az egyházi tanításnak, hiszen a szerint az érdemszerzés ideje a halállal lezárul. Boulad szerint – és ez valóban egyezik a reinkarnáció tanával – a

⁶ 167.o.

meghalt léleknek még van lehetősége fejlődni, kiteljesedni a túlvilágon azzal, hogy belép abba az aktivitásba, ami táplálja és segíti a még életben maradtakat. Illetve ez a segítségadás a másik irányban is működik, mert a földi élő ember is tud imádkozni a megholtakért, tud tisztán és becsületesen élni, ami a megholtak számára is erőt ad.

Számomra túlságosan föld-központúak a fenti elméletek. A lelkek itt maradnak a földön és segítik az emberiséget – ez túlságosan szűk világgépet feltételez. A lények sokfélesége, ami betölti az univerzumokat sokkal tágabb határokat ad. Boulad elmélete – ha jól értettem – továbbra is csak néhány életet feltételez: egy születés előtti személytelent, egy földi rövid életet, egy túlvilágit, amit esetleg két részre szedhetünk, az egyik a purgatóriumi szakasz, a másik pedig a tökéletesség. Ezzel szerintem nem túlzottan tágította ki a keresztény tanítás középkori felfogását. A lelkek itt a földön egy rövid időre érintik egymást, aztán tovább haladnak, nem vagyunk ide

zárva – szerintem. És az életek sora sajnos sok-sok millió is lehet, ha nem kapaszkodunk Istenbe, ha például most emberként nem adom meg magam annak a végtelen kegyelemnek, amit Jézus adott nekünk. Ettől még az egység tanítását jónak tartom, csak ez az egység sokkal nagyobb, semmint, hogy egy bolygóra be lehessen korlátozni.

Aztán pedig volt egy-két mondat a fejezetben, ami kifejezetten zavart. Például, hogy „Krisztus még nincs a Mennyben.”⁷ Ezt azzal magyarázta, hogy Jézus folyamatosan velünk van, nem távolról néz minket, hanem segít nekünk, szolidáris velünk, és a szenvedése nem ért véget a 2000 évvel ezelőtti keresztelével, és a mennybemenetele csak egyfajta profetikus tanítás volt. A jelenlétével és segítségadásával egyet is értek, de ettől még Ő az Isten, az Atyával

⁷ 187.o.

egylényegű, így Ő a Mennysorság maga. Valószínűleg már eleve nagyon rossz ez a szó, hogy „Mennysorság”, túlzottan geometriai, földies hangzású. A másik, ami nagyon furcsa mondat volt, hogy „*Ha Isten nem tette volna meg ezt a gesztust (a megváltás tettét), nem érdekelne engem.*”⁸ Nyilván nincs értelme az ilyen feltételezéseknek, de Jézus tettét egy elvárható tettként értelmezni, azzal magyarázva, hogy Isten végtelen szeretete csak ezt tehette, szerintem ez nem egy egészséges felfogás. Ez a tett minden képzeletet felülmúl, és e nélkül is Isten felé kellene törekednünk.

Aki valóban foglalkozni szeretne a reinkarnáció tanával, a keresztény tanítással való összeegyeztethetőségével, annak Pável Márta fent említett írását javaslom. Boulad sok szép idézetet hozott ebben az írásban, sok érdekes elméletet is, de szerintem kézzel fogható, valódi tudást, és tiszta képet nem ad.

A cikk írója: Szeibert Márton mechatronikai mérnök, az AQUILA Civil Közösség tagja, aki 13 éve végez önkéntes tevékenységet az AQUILA szervezésében. A teológia, filozófia a kedvenc hobbijai közé tartozik. Egyéb írásai az AQUILA Magazinban és a Tüllépésben olvashatóak.

Marton Janka

Lelki ellenálló képesség

A reziliencia, vagyis a rugalmas ellenálló képesség fogalma az elmúlt évek nehézségei miatt (pandémia, gazdasági bizonytalanság, háború) kiemelt figyelmet kap a pszichológia és a munka világában is, arra helyezve a hangsúlyt, hogy megértsük, a váratlan és kiélezett, akár fenyegető helyzetek ellenére hogyan alakítható ki az a képesség, mely egy egyént vagy csoportot, akár egy vállalatot alkalmassá tesz arra, hogy működő megküzdési stratégiákat alakítson ki, rugalmasan tudjon reagálni a változásokra, és életképes tudjon maradni.

Mivel ez a képesség a figyelem középpontjába került, számos cikket, tanulmányt olvashatunk róla.⁹ Én a munkahelyemen találkoztam a fogalommal elő-

⁸ 188.o.

⁹ <https://pszichoforyou.hu/reziliencia-osszetevoi/>

<https://mindsetpszichologia.hu/reziliencia-es-megkuzdes>

https://hvg.hu/pszichologiamagazin/20190829_Mindenki_szamara_eletbevago_a_reziliencia_de_mi_is_az